

Золоте яблуко

Казка

Переклад та адаптація Гнатюк Олег

Колись давно жив могутній падишах. Бог подарував йому трьох синів. Правитель був хоробрим і войовничим, тож майже щороку вирушав у похід проти когось із сусідніх володарів. Сусіди вже не знали, як урятуватися від його набігів, тому почали молитися Всевишньому й просити, щоб той утихомирив запального правителя.

Ніхто не знає, чи були почуті їхні молитви, чи просто доля розпорядилася по-своєму, але одного дня падишах утратив зір. Осліпнувши, він відмовився від воєн, повернув сусідам захоплені землі, попросив у них пробачення й поклявся, що якщо Бог поверне йому здоров'я, то до кінця життя він житиме в мирі та злагоді.

Одного разу до палацу прийшов пастух і попросив провести його до падишаха. Коли його підвели до правителя, він низько вклонився, дістав із торби маленький саджанець і вклав його в руки сліпому.

— Славний падишаху, — сказав він. — Я викопав це деревце високо в горах. Самітник, який живе на гірській вершині, запевнив мене, що воно має чарівну силу, а його плоди здатні зцілювати навіть найтяжчі недуги.

Сказавши це, пастух попрощався й пішов. Падишах хотів віддячити йому та нагородити за добрий дарунок, але незнайомиць уже зник, ніби його й не було.

Правитель наказав посадити саджанець у царському саду й берегти його як найдорожчий скарб.

Минуло сім років. Нарешті на деревці з'явилося перше яблуко. День за днем воно наливалось соком і сяло дедалі яскравіше, аж поки не стало золотим. Та саме в той день, коли садівник мав зірвати його й віднести падишахові, яблуко безслідно зникло.

Спершу падишах хотів суворо покарати садівника, але швидко зрозумів, що той ні до чого. Адже звичайна людина не могла пробратися до царського саду, обнесеного високим муром, і непомітно викрасти дивовижний плід.

Минув ще рік. Падишах уже сподівався нарешті скуштувати золоте яблуко й перевірити його цілющу силу, але невідомий злодій знову випередив усіх і викрав його напередодні. Так повторювалося кілька років поспіль.

Однієї осені, коли нове золоте яблуко вже майже достигло, падишах покликав старшого сина й сказав:

— У тебе гострий зір і тверда рука. Тільки тобі я можу довірити стерегти це яблуко.

Старший син узяв зброю й увечері став на варту. Усю ніч він не склепив очей, але на світанку лише на мить задрімав — і яблуко одразу ж зникло. Засмучений юнак повернувся до батька й чесно розповів, що сталося. Падишах тяжко зітхнув, але не став його докоряти.

Наступного року стерегти яблуко вирушив середній син. Він не лише добре озброївся, а й обгородив дерево високою колючою огорожею. Та й це не допомогло. Варто було йому ненадовго заплющити очі — і чарівний плід знову зник.

На третій рік до батька прийшов наймолодший син.

— Дозволь мені стерегти золоте яблуко, — попросив він.

Та падишах лише похитав головою.

— Ні, цього разу я поставлю найдосвідченіших охоронців. Якщо й вони не впораються — заплатять за це головою.

Почувши такі слова, юнак дуже засмутився. Його образа була такою великою, що на очах виступили сльози. Побачивши це, батько пом'якшав.

— Гаразд, — сказав він. — Спробуй і ти. Можливо, саме тобі судилося впіймати злодія. Хоча, здається, мені вже ніколи не скуштувати того яблука.

Увечері наймолодший син зарядив рушницю, нагострив шаблю й пішов до саду. До самого ранку він ходив навколо дерева. Коли сон почав брати гору, юнак провів пальцем по гострому лезу шаблі, і біль одразу прогнав дрімоту.

Раптом над яблунею зависла маленька хмаринка. З неї висунулася людська рука й потягнулася до золотого яблука. Щойно незнайомиць зірвав його, юнак прицілився й вистрілив. Рука миттєво сховалася, а хмаринка почала віддалятися. Він помітив, що з неї на землю падають краплі крові.

Не гаючи ні хвилини, царевич скочив на коня й помчав навздогін.

Минув ранок, сонце вже піднялося високо, а наймолодший син так і не повернувся. Тоді падишах наказав двом старшим братам знайти його й привести додому.

У саду вони побачили кривавий слід і рушили за ним. Незабаром брати наздогнали молодшого й продовжили шлях разом. Слід привів їх до глибокої криниці, з якої піднімалося гаряче повітря.

Старші брати не наважилися спуститися вниз і запропонували зробити це молодшому. Вони зв'язали до купи три довгі аркани, і лише тоді ноги юнака торкнулися дна криниці.

Там він побачив вузький підземний хід і без вагань рушив ним уперед.

Довго йшов він темними коридорами, аж поки не дістався великих дверей, окованих залізом. Він штовхнув їх плечем — і опинився в просторій світлій кімнаті. Біля ткацького верстата сиділа вродлива дівчина й ткала килим.

— Скажи, хто викрав золоте яблуко? — запитав юнак.

— Я не знаю, — відповіла вона. — Можливо, моя середня сестра щось про це чула. Вона в сусідній кімнаті.

Середня сестра теж не змогла допомогти й порадила звернутися до наймолодшої. Коли юнак увійшов до третьої кімнати, то побачив дівчину незвичайної краси. Вона сиділа на килимі й гралася золотим яблуком.

— Як ви сюди потрапили? — здивувалася вона. — Це володіння триголового змія. Він щойно повернувся пораненим і зараз відпочиває у своїй печері. Якщо він побачить вас, то не залишить живим. Він викрав нас, трьох сестер, і відтоді ми не бачили ні сонця, ні рідної домівки.

— Я переможу його, — твердо відповів юнак, вихопивши шаблю.

— Тікайте, поки не пізно! — благала дівчина. — Змія неможливо здолати, якщо не знати, де захована його смерть.

Тоді царевич придумав хитрий план і навчив дівчину, як випитати в змія його таємницю.

Коли вона прийшла до печери, то сіла поруч і гірко заплакала. Змій прокинувся й здивовано запитав:

— Чому ти плачеш?

— Володарю, — відповіла вона, — мені наснився страшний сон. Ніби прилетів семиголовий змії, убив вас, а нас усіх забрав до себе. Я дуже боюся за ваше життя.

Змії голосно засміявся.

— Не бійся. Жоден семиголовий змії мене не здолає. Я не ношу свою смерть із собою. Вона захована глибоко в печері: у золотій шкатулці, що лежить у залізній скрині. І тільки ти тепер знаєш мою таємницю.

Коли змії заснув, дівчина розповіла все царевичу. Вона сховала його у великій скрині, а коли чудовисько полетіло на полювання, вони разом побігли до печери.

Посеред неї стояла величезна кована скриня. Юнак довго вовтузився із замком, але нарешті відчинив його. Усередині лежала золота шкатулка. Він відкрив її й побачив маленьке голубине яйце.

Та саме в цю мить до печери повернувся триголовий змії.

Не розгубившись, царевич розчавив яйце в руці. Змій пронизливо скрикнув і безсило впав на землю. Лише кінчик його хвоста ще здригався, а на самому кінці блищала золота китичка волосся. Юнак відрубав її й сховав за пазуху.

Тим часом старші брати чекали біля криниці. Вони вже майже втратили надію побачити молодшого живим, коли раптом аркан натягнувся.

Брати почали тягнути й витягли нагору найстаршу сестру. Потім підняли середню, а за нею — наймолодшу. Коли ж настала черга витягати брата, вони тихо перемовилися між собою й кинули аркан назад у криницю, залишивши його напризволяще.

Довго блукав царевич підземними залами, не знаючи, як вибратися на волю. Нарешті він натрапив на кімнату, де стояла велика залізна клітка. У ній сидів могутній орел.

Юнак відчинив клітку й випустив птаха на волю. Орел допоміг йому дістатися до криниці. Царевич прив'язав кінець аркана до його лапи, а той злетів угору. Так юнак зумів вибратися на поверхню. Подякувавши своєму рятівникові, він відпустив орла в небо.

Повернувшись до рідного міста, царевич не поспішав до палацу. Він оселився на околиці в коваля й найнявся до нього помічником. Хотів спершу дізнатися, що сталося з братами та трьома врятованими дівчатами.

Одного дня на міському майдані він почув голос палацового оповісника:

— Слушайте всі! Старший син падишаха бажає одружитися з прекрасною пері. Якщо хтось вважає

себе гідним її руки, нехай прийде в п'ятницю на майдан і позмагається з царевичем у стрільбі з лука. Але пам'ятайте: перший постріл належить старшому синові падишаха!

Усю ніч юнак думав, як провчити брата. І тут він згадав про золоту китичку. Дістав її, висмикнув одну волосину — і перед ним раптом з'явився маленький сивий дідусь, заввишки всього з долоню.

— Що накажеш, сину змія? — запитав він. — Я виконаю будь-яке твоє бажання.

— Дай мені чорного коня, одяг, який не проб'є стріла, і міцний лук із тупою стрілою, — відповів царевич.

У п'ятницю на майдані зібралося багато людей. Старший брат вивів свою наречену на палацові сходи, а оповісник голосно повторив виклик.

Тоді на чорному коні виїхав невідомий вершник — це був молодший брат, але ніхто його не впізнав.

Старший царевич пустив стрілу, і вона влучила незнайомцеві просто в груди, проте застрягла в чарівному одязі, не завдавши шкоди. Тоді вершник натягнув свій лук, і тупа стріла з такою силою вдарила старшого брата, що той упав до ніг нареченої. А сам переможець розвернув коня й помчав геть.

Через тиждень оповісник оголосив, що середній син падишаха теж збирається одружитися. У призначений день на майдан виїхав вершник на білому коні. Він легко переміг середнього брата й так само безслідно зник.

Минув ще тиждень. Цього разу оповісник повідомив, що син візира хоче взяти за дружину наймолодшу з трьох сестер і готовий позмагатися з будь-яким сміливцем.

Тоді на майдані з'явився вершник на золотистому коні. Після того як син візира випустив стрілу, незнайомиць відповів своїм пострілом і перемиг його.

Палацова варта, яка заздалегідь оточила майдан, кинулася навздогін, але вершник швидко дістався палацу й став перед самим падишахом.

Почувши його голос, старий правитель здригнувся.

— Невже це ти, мій сину? Брати сказали, що ти загинув у пазурах змія!

— Вітаю тебе, батьку, — відповів юнак. — Я перемиг триголового змія, визволив трьох прекрасних сестер і повернув золоте яблуко. Та брати, бажаючи позбутися мене, покинули мене в глибокій криниці. А сьогодні вони хотіли видати за інших ту дівчину, яку я покохав і яка допомогла мені здолати чудовисько. Ось твоє золоте яблуко. З'їж його, і ти знову побачиш світ.

Падишах узяв чарівний плід і з'їв його. Тієї ж миті до нього повернувся зір. Він побачив блакитне небо, яскраве сонце й обличчя своїх синів.

Довго дивився він на наймолодшого, а потім сказав:

— Незважаючи на зраду братів, ти здійснив великий подвиг і залишився людиною честі. Віднині ти — мій спадкоємець. І тепер лише тобі вирішувати, чи покарати братів, чи пробачити їх.

Юнак уклонився й відповів:

— Ні, батьку. Вони — твої сини і мої брати. Я прощаю їм їхню провину. А якщо ти даруєш мені таке право, то нехай віднині в нашому царстві більше не буде смертних вироків. Нехай у ньому панують справедливість і милосердя.

Падишах схвалив слова сина.

Невдовзі в столиці відгуляли три гучні весілля. Усе місто зібралось на святкування. Найбільше тішився старий коваль, адже відтепер він став головним ковалем усього царства.

А чарівне дерево й далі щороку дарувало одне золоте яблуко. Дружина наймолодшого царевича зривала його, розрізала на вісім частин і віддавала тим, хто від народження не бачив ані синього неба, ані ясного сонця. І багато людей завдяки її доброму серцю та чарівній силі золотого плоду знову знаходили світло.

Переклад та адаптація Гнатюк Олег